

**Proletären.
Agitationsblad för Vestmanland.
Oktober 1903.**

Utgiven av Tryckeriföreningen Nerike, Örebro 1903. 6 sidor.

Inskannad av ArkivCentrum Örebro län 2012-06-21

Oktober
1903

Utdelas gratis

PROLETÄREN

Oktober
1903

Utdelas gratis

AGITATIONSBLAD FÖR VESTMANLAND.

UTGIFVET AF TRYCKERIFÖRENINGEN NERIKE, ÖREBRO

Minneslista för Arboga.

Tågtider:
Från Arboga till Örebro kl. 6,30, 9,24 fm.
12,49, 4,11 5,45 em., till Köping och Västerås
kl. 8,42, 10,10 fm., 12,47, 3,20, 8,40 em.

Postkontoret
hålles öppet söckendagar kl. 8—2 och 4—7
em., sön.- och helgdagar kl. 8,30—10,30 fm.
och kl. 1—2 em.

Pastorsexpeditionen
hålles öppen helgfria måndagar och freda-
gar kl. 10—12 fm.

Läkarna:
Doktor Vettergren kl. 8,30—9,30 fm. alla
dagar. Sjukbesök kl. 10,30 fm.—12,30 em.
hvardagar.
Doktor Hartelius mottager sjukbud kl.
8,30—9 fm. alla dagar. Sjukbesök 10,30 fm.
12,30 em. alla hvardagar.
Doktor Andersson mottager sjukbesök kl.
9,30—11 fm.
Tandläkare C. Bildberg träffas hvardagar
kl. 10—1, söndagar kl. 12—1.
Apoteket hålles öppet hvardagar kl. 7,30
fm.—9 em. sön- och helgdagar 9 fm.—8 em.

Borgmästaren
träffas säkrast kl. 11—1 å sitt ämbetsrum å
rådhuset.

Arbatarerörelsen:
Kommunexpeditionen hos skräddaren Th.
Ekholm, Stora Nygatan, Söder. Kommun-
styrelsen sammanträder på kallelse af ord-
föranden.

Järn- och metallarbetarefackfören. 2:dra
söndagen i hvarje månad kl. 10 fm. Lokal: Fredriksson, Gjuteriet.

Gjutarefackföreningen 1:a söndagen hvarje
månad kl. 10 fm. Lokal: Fredriksson, Gju-
teriet.

Glasblåsarefackföreningen 2:dra onsdagen
hvarje månad kl. 6 em. Lokal: Arbatare-
föreningen.

Trärbetarefackföreningen 2:dra lördagen
hvarje månad kl. 5 em. Lokal: Godtemplar-
huset.

Nykterhetsrörelsen:
T. O. G. T. Logen n:o 2 Filadelfia å sin
lokal i ordenshuset lördagar kl. 8,30 em.
T. O. Templet n:o 306 Syskonkedjan å
sin lokal Ringsborg söndagar kl. 3 em.
Templet n:o 1143 Hemmets härd. Lokal:
Skolsalen f. d. Mannerstråleska gården.
N. O. V. Logen 241 Rätt och sanning
sammanträder å Arbatareföreningens lokal å
tider som bestämmas för hvarje möte.

Nykterhetsorden Verdandis

principer:
Nykterhet, total afhållsamhet från alla
berusande drycker.
Upplysning genom diskussion och fö-
redrag i olika ämnen.
Människovärde genom att verka
för medborgarrätt
åt mänskligheten.
Logen N:o 241 Rätt och Sanning
sammanträder å
Arbatareföreningens lokal
och inbjuder till medlemskap hvarje man
och kvinna, som hyllar N. O. Vs principer.
Inträde 1 kr. Kvartalsavgift 50 öre.

Stor Fest

anordnar
Arboga Arbatarekommun
Söndagen den 18 Okt. kl. 4 e. m.
å Godtemplarlokalen.
Föredrag af
Riksdagsman
Hj. Branting.
Musik, sång och deklamation.
Vidare framdeles.
Kommunstyrelsen.
Arboga Arbatarekommuns
Basar
den 13, 14 och 15 November
kommer att bli en verkligt öfverraskande.
Den bör ihågkommas af alla, som önska
sig en treflig stund.
Obs.! Allting nytt, nytt, nytt!

Hj. Branting.

Musik, sång och deklamation.
Vidare framdeles.
Kommunstyrelsen.

Arboga Arbatarekommuns

Basar

den 13, 14 och 15 November
kommer att bli en verkligt öfverraskande.
Den bör ihågkommas af alla, som önska
sig en treflig stund.
Obs.! Allting nytt, nytt, nytt!

Fröstplanteringen!

Vackra, kraftiga Fruktträd,
Bärbuskar, Häckplantor,
Bersåväxter, Parkbuskar,
Perennväxter m. m.
säljes billigt från
J. Ljungdahl's Handelsträdgård, Arboga.
Prisförteckning gratis.

Karl Anderson, Arboga. Manufaktur-, Sybehörs- & Kortvaruaffär.

ULLGARNER för hand- och maskin-
stickning samt för Väfna af Kostymtyger.

Hattar, Mössor och Pälsvaror.

Stort, väl sorteradt lager.
Billiga, bestämda priser.

Köp billig, men ändå god vara!

Nya välgjorda MANSKLÄDER pas-
sande för hösten och vintern samt förfallna panter
bestående af: *begagnade Kläder, Syma-
skiner, Fickur m. m.* säljes billigt

Pantlånkontoret, Arboga.

Forsgrens Bryggeri

Rekommenderar sin tillverkning af
Malt-Svagdricka och kolsyrade Läskedrycker.
(OBS.! Efter 1 okt. i enl. med den nya lagförordningen.)

Arboga Bryggeri- Aktiebolags

Malt- & Läskedrycker

rekommenderas.

Specialitet: *Arboga Pilsener.*

E. E. Flodströms Reparationsverkstad,

Arboga, rekommenderas.
för Reparationer af Symaskiner (Obs.! Begagnade sy-
maskiner göres som nya) *Velocipeder, Separatörer och*
Elektriska apparater, Paraplyer, Läs, Lampor m. m.
Slipning af Rakknivar, Saxar samt alla slags Knivar.
Försäljning af *Huskarvorna Symaskiner* med 2 års ga-
ranti. Godt arbete. Billiga priser.

Ludv. Levert,

— ARBOGA —
rekommenderar sitt lager af
GODA KAFFESORTER,
TANTO SOCKER,
HVETEMJÖL af högsta kvalitet.
PRESSJÄST från Stockholms Norra Jästaktiebolag.
Lacave y C:as VINER m. m.

Har härmed äran rekommendera min

Kapp-Affär

i förening med
Syatelier för Damkappor och Promenaddräfter.

Kappor — äfven för barn — *i elegant*
snitt, modernaste och solidaste *Tyger.*
Skinnvaror och *Garneringsartiklar,*
Mössor, Muffar och *Boor.*

Rikst. 34. Vördsamt
Sofie Nilsons Efterträdare,
(Stina Svensson)
— ARBOGA. —

ARBOGA Nya Begravningsbyrå.

— Den äldsta på platsen. —
Största sortering.
Låga, men bestämda priser.
Lokal: STORA NYGATAN, tredje huset från
Stadshotellet. — Rikstelefon 47.
C. J. Sjöqvist.

REPVAROR

såsom Tömmar, Tömlinor och Bindrep, Snö-
ren och Bindgarn m. m., tillverkad af bästa
kvalité, rekommenderas och försäljes af
Joh. Aronsson, Arboga.

Preparater

från Henrikssons Tekn. Fabrik, Örebro,
tillhandahålles i
Augusta Johanssons Diversehandel,
Vesterlånggatan, ARBOGA.

Möbelaffären,

Stora Nygatan
Tredje huset från Stadshotellet,
ARBOGA
rekommenderas.
Rikstelefon 47

Carl Ståhls BOKBINDERI

rekommenderas.
Bäst och billigast
köpas alla slags
SKODON
i **P. J. HELLBERGS**
SKO AFFÄR
Stora gatan, söder, ARBOGA.

S. Albins

Tobaksaffär
med Allmänna
Tidningskontoret
uti Apoteksgården i Arboga
rekommenderas.

MARIN

användes numera som ett bepröfvadt och erk-
känt medel af ca 2,500 af Sveriges barn-
morskor mot hudåkommor och svårsläktade sär-
nader såsom *frostskador, bensår, rosartade*
sår, åderbräcksår, liggsår, skrofelsår, bränn-
sår, ridsår, skärsår, nariga och spruckna hän-
der, klåda, hudlöshet hos späda barn och äldre,
reformer och ringmaskar, eksem och utslag i
ansiktet och på händerna såriga bröstväxter,
skoskaf, hudlösa och ömma fötter, uppuj-
kande ilkar och liktornar, såsom utmärkt mot
hämorrhoider m. m. Säljes hos
F. O. Ålund, Arboga.

Intyg:
Stadskemisten Doktor J. E. Alins
Laboratorium, Göteborg.
(Intyg N:o 20,508)

Ett af undertecknad på uppdrag af Hr J.
G. Thybom härstades inköpt prof af MARIN
(Hud-Örme) har vid anställd undersökning
visat sig icke innehålla några giftiga metal-
föreningar, ej heller några frätande substanser.
Göteborg den 19 Jan. 1894.
J. E. Alin, Stadskemist.
Pris pr ask 25 öre.

Vattenlednings- arbeten

alla slag utföres af undertecknad.
Lager af flera sorters
Pumpar, Rör, Rördelar,
Kranar samt automatiska
artiklar och automatiska
Vattentappar.

Metallgjuteri samt Reparationsverkstad

för Velocipeder m. m.
Nya Jernhandeln.
CARL ERIKSSON.

Mathilda Hybinette

Mode- och Kortvaruaffär,

ARBOGA.
rekommenderar sitt nyinkomna lager af
Dam- och Barnhattar,
Brudutstyrlar.
Brudar klädas.

För hösten!

Starka och moderna
**Kostymtyger, Öfverrockstyger,
Ulster och Byxstyger**
säljes ovillkorligen billigast hos

Adolf Blomberg.

OBS.! Beställningar mottagas och ga-
ranteras för ett *välgjordt arbete till mo-
derat pris.*

Meddelande

till
denna tidnings läsare.

Analys n:r 1566—76:
Från Henrikssons Tekniska Fabrik, Öre-
bro, har jag på Herr A. H. Henrikssons begä-
ran lätt inköpa och undersökt följande pre-
parat: *Massage-Salva, Henrikssons Embroca-*
tion, Nervosin, Sundhetsalt, Brästhoning,
Liquin, Lypkol, Idunamunvatten, Iduna-Aspi-
rin, Savon Iduna, Iduna Härrenovator samt
Henrikssons Tanddroppar och har jag därvid
funnit, att *samtliga preparat icke innehålla*
för hälsan skadliga beståndsdelar, att de äro
tillverkade af rena kemikalier och droger samt
för öfrigt för sina ändamål lämpligt samman-
satta.

D. S. Hector,
Stadskemist.
Malmö den 17 februari 1902.

Med återgivande af ofvanstående, hafva vi,
som sagdt, till allmänhetens kännedom velat
bringa det meddelandet — något som för öf-
rigt ej torde vara obekant — att Henrikssons
Tekniska Fabrik går helt öppet och årligt
tillväga, och att dess fabriker äro å be-
skaffenhet, att fabrikanten eller kontrollanten
ej behöfver sky att utsätta sina namn etc.,
och här ofvan af vetenskapligt bildad fack-
man afgifna intyg — ett af de många, hvaraf
vi äga tillgång — torde vara tillräcklig boga-
ren för riktigheten af det påståendet, att in-
gredienserna i våra tillverkningar äro af bästa
beskaffenhet samt preparaten i öfrigt äro så
sammansatta, att de lampa sig för af oss
uppgifna ändamål.

Henrikssons Mjölksocker äro såväl ur kemisk
som hygienisk synpunkt det allra renaste
mjölksocker, som kan framställas, och äro där-
för framför andra sorter särskildt lämpligt
till uppfödning af dibarn.
Ehuru Henrikssons Mjölksocker äro det bä-
sta, som kan erhållas, kan dock mjölk, beredd
däraf, ej jämföras med den mjölk man erhål-
ler af preparatet Dynamol. Barn, uppfödda
med preparatet Dynamol och Stefanos, enligt
den beskrifning, som uppgifves i den af oss ut-
gifna broschyr, "Några svenska dietetiska
preparat", äro i afseende å *kraftig utveckling*
och god hälsa fullt jämförliga med barn, som
närts med god och riklig naturlig modernmjölk.

Henrikssons Maltextrakt (Extraktum Malti
Siccum) är och det förnämsta i sitt slag. Ett
bättre Maltextrakt kan icke framställas.
Vår Kraft- och Näsarsaltschoklad, preparaten
Stefanos och Dynamol m. fl., äro på grund
af sina öfverlägsna egenskaper af hrr läkare
rekommenderade och så väl kända, att om
dem ej ytterligare något behöfver sägas

Utdrag ur intyg:

För barn öfver två år, svaga mödrar samt
konvalescenter af hvarje ålder, har Kraft- o.
Näsarsaltschokladen med fördel användts och
synes särskildt väl fylla en plats bland de för-
drika fall såväl behöfliga ben- och blodbi-
dande, på samma gång lätt smältbara nä-
ringsmedlen.
Skellefteå den 10 januari 1902.
H. Wihl, Sjögren.
Praktiserande läkare.

Våra näringsmedel äro i sitt slag nutidens
förnämsta. Detta medgifves och af alla, som
lärt fullt känna dem.

Vi hänvisa i öfrigt till våra senast utgifna
brochyrer, hvilka sändas gratis och franco
på begäran.

Henrikssons Tekniska Fabrik, Örebro.

Alf. E. Henriksson.

OBS.! Våra tillverkningar till antalet öfver 1,000, tillhandahålles hos alla välför-
sedda specerister.

Safter

Extra-fina, sötade med 1:a socker, Hallon,
Körbär, Citron, Apelsin och Krusbär till
75 öre för hel, 40 öre för halfbutelj med fritt
glas och låda franco.

Belzéns Saftfabrik, Örebro.

Rikstelefon 701.

Örebro

Kaffe-Patentångrosteri

(Försäljningslokal: Gamla gatan 10, Hotell Germania.)
Rekommenderar sina goda ångrostade Kaffesorter.

Rekord I, Extra fin Menado-Javablandning pr kg. 3: —
Riks Superior, Extra fin äkta arab. Mocca blandning 2: 50
Äkta Praeger-Java 1: 80
Do Tagal-Java 1: 50
Belzéns Reklambländning 1: 25
God Santosblandning 1: 10
God Liberta-bländning 1: —

Rikstelefon 701.

V. S. Norman & C:ni,

Arboga,

Klädes-, Manufaktur- & Kappaffär

rekommenderas.

Goda varor.

Rikt urval.

Lägsta pris.

Rikstelefon 27.

Aug. Petterssons

Speceri-, Vin-

Diverse-Affär

Stora Nygatan, Arboga

rekommenderas.

Godt Kaffe från 90 öre till högre pris, af utmärkt goda kvalitéer, alla sorters Mjöl och Gryn till verkligt låga priser, Syltsocker, flera slag, till lägsta pris, m. m. Sill, 1:ma holländsk Fetsill, 30 öre pr kg., Ölandssill 35 öre pr kg. Slosill 25 öre pr kg. Prima Väfnader såsom Rullgardinstyger, Domestik, flera olika slag. Ryska & svenska Galoscher, allt till låga priser.

Arboga Föreningshandel

(Hamngatan)

Rekommenderar sig i den ärade allmänhetens hägkomst vid behof af *Specerivaror*.

Princip:

Kontant betalning.

Förstklassiga varor till bestämda priser.

Medlemskap erhålles efter anmälan hos styrelsen eller handelsföreståndaren.

Icke andelsegare kunna med fördel här göra sina inköp.

OBS! Arbetsarnes egen affär. OBS!

A. F. Lundberg,

Svarfware Arboga.

utför allt hvad som till yrket hör samt reparationer af Paraplyer, Käppar m. m. Reparationsartiklar ständigt på lager. Ett välsorterat lager af Promenadkäppar.

Allt till billigaste priser.

Lokalombyte.

Tillkännagifves härmed att min Mode- och Tapesseri-affär fr. o. m. den 1 Okt. kommer att flyttas till *Handlanden C. G. Fyllings hus* vid Stora Nygatan och får jag fortfarande rekommendera mig i mina kunders välvilliga hägkomst.

Högaktningsfullt
Anna Andersson.

G. A. Karlssons Skrädderi

rekommenderar sig utan vidare reklam.

Meddelas härmed att största sortering af **goda** och **moderna TYGER** för hösten och vintern nu inkommet och uppmanas ärade kunder att med första göra sina beställningar för säsongen. Vördsamt

G. A. Karlsson.

Göran Anderssons Bosättningsaffär,

— ARBOGA —

rekommenderar sitt välsorterade lager af alla slags *Hushållsartiklar*.

E. Erikssons Diversehandel

REKOMMENDERAS.

PRIMA VAROR.

BILLIGA PRISER.

OBS! Lump mottages för beredning till Raffelstopp.

E. Erikssons Diversehandel,

Höglund (Hamrevägen) ARBOGA.

TILLKÄNNAGIFVANDE.

I anseende till den nya stadsplanens genomförande

REALISERAS

för **Höstplanteringen**

ett större parti Fukt- och Parkträd, Bärbuskar och diverse Häckväxter.

O. Larsson

HYDDAN — ARBOGA.

Ärade kunder, sen hit!

Undertecknads

SKRÄDDERIAFFÄR

är från och med den 5 Oktober

FLYTTAD

till Stora gatan, söder, (Hyttmästare Kallings gård)

och får jag härmed rekommendera mig i ärade kunders benägna hägkomst. Beställningar mottages till billiga priser.

Vördsamt

S. A. Jonsson, Arboga.

Adolf Dahls Borst- & Penselfabrik,

Köpmangatan 6, Örebro, rekommenderas.

Specialitet: Ryktborstar.

såväl i parti som minut.

Alla sorters KAMMAR
Sämskskinn och Svamp m. m.

Rikstelefon 167.

Begär priskurant.

Skogsbergs Fotografi-Ateljé

Fellingsbro,

rekommenderas.

Öppen Onsdagar och Söndagar från kl. 10 f. m. till kl. 6 e. m. Vid tillsägning å Ateljén göres resor till de omkringliggande byarna för Fotografering af exteriörer, interiörer, grupper och vyer. Högaktningsfullt

Vivan Norbergs Filialaffär,

Köpings Möbelaffär & Begravningsbyrå.

Lokal: Nya Godtemplarhuset
vid Stora torget.

Rekommenderas särskildt för erkännande af platsens lägsta priser.

— Rikstelefon 194 —

Innehafvare: C. J. Sjöqvist.

Gottlieb Lindé,
Urmakeri och Optisk affär,
Stora Torget — ARBOGA — Stora Torget,
rekommenderar sitt lager af
Fickur, Vaggur, Väckarur, Kedjor,
Termometrar, Barometrar, Glasögon
och Pincenez, äkta fransk Gulmetall-
ringar å 2 kr. st.
Reparationer utföras omsorgsfullt och under
garanti. Högaktningsfullt
Gottlieb Lindé.

Kortbref från Kungsör.

Grafvårdar

— och —

Marmorarbeten
alla slag, levereras till lägsta pris från
F. L. Hellströms
Grafvårds- & Marmorverkstad,
V. Ånggatan 5,
ÖREBRO.

Vid Örebro Stenhuggeri

finnes ett stort sorteradt lager af

Grafvårdar

af svart, röd och grå Granit, polerade och opolerade, äfven af Kalksten, Sandsten och Marmor samt

Graflister.

Renoveringar och uppsättningar
utföras till billigaste priser.

P. A. Falk.

Arboga.

Till följd af övrigt annonstillströmning äro vi nödsakade att utgifva en särskild bilaga till vårt agitationsnummer. Detta bådär godt för framtiden och ger oss all anledning att hoppas om framgång.

Arboga teater under klubban.
Lägenheten Ringsborg med teater säljes på exekutiv auktion 30 oktober.

Olycka. Konduktör Arvid Karlsson från Örebro påträffades i söndags liggande sanslös på plattformen till gods-vagnen å uppgående persontåg vid dettas ankomst till Krylbo. K. hade ett större krossår i hufvudet. Han hade säkerligen tagit öfverbalansen vid tågets svängning i kurvan vid Krylbo och slagit hufvudet mot järnräcket. Den skadade förbands af läkare och återfördes till Örebro, där han vårdas å lasarettet.

Ölet i Arboga höjes af bryggeri-aktiebolaget med 1 öre pr halfbutelj från 5 oktober; likaså lager- och iskalldricka. Äfven svagdrickspriset höjes.

Konfirmationslöftena skola bibehållas. Så har kyrkomötet beslutit med 43 röster mot 16. Minoriteten röstade för domprostén Personnes motion att löftena skulle borttagas.

Kungsörs telefonnät har nu om-lagts. Förut voro trädarna i allmänhet fästa på taken, men nu har en hel del nya stolpar uppsatts.

Glöm ej att punktligt betala kon-tingenten till fackföreningen.

begynna, ritning är allaredan antagen och kostnadsförslaget går löst på 5,000 kr. Att få någon borgen för lån är nog löst för försöka med. Vi ha gjort förfrågningar hos åtskilliga personer men fått endast nej till svar. Vi ha utsändt cirkulär till samtliga arbetarekommuner i landet och hoppas att våra organiserade kamrater skola hjälpa oss, så att vi till nästa sommar kunna få begynna byggan-det af vårt eget hus. Här på platsen finnes godt om arbetare, men ännu större procent handlande, och det är egendom-ligt att de ha moralisk kraft för att söka hindra arbetarnes sammanslutning. Detta bör mana arbetarne här att tänka när-mare på den kooperativa rörelsen.

Proletär.

Brefkort från Fel-lingsbro.

Fellingsbro är en af de största socke-rnarne i vårt land. Sedan järnvägarne tillkommit ha vi i denna socken flera järnvägsstationer, hvaraf Fellingsbro är den största. Det är till största delen landbrukare, som här bygga och bo; in-dustrien är icke så stor, men ingalunda äro vi utan. Tvänne pappersfabriker fin-nes samt åtskilligt med handverkare och handlande. Af föreningar kunna vi näm-na godtemplare och templare af hvilka godtemplarorden är den starkaste. Det vore mycket att skriva om härifrån, men af fruktan för att mitt brefkort hamnar i redaktionens papperskorg ber jag att få återkomma och hoppas att den rena ar-betarepressen äfven här skall vinna in-steg.

Nykterist.

Några rader från Kopparberg.

Den ihärdiga torkan på sommaren 1901 ha vi ännu en smula kännning af. Vär-ken häromkring finga därigenom reducera sin tillverkning betydligt, och det bety-dert endast större försäkelser än vanligt, ty genom dylika rubbningar i arbetet kommer arbetarne så snart en smula på efterkälken och det dröjer så länge in-nan allt blir klart igen.

Organisationen begynner nu att på all-var göra sitt intåg här. Åtskilliga orga-nisationer finnas. Skrädderiarbetarne voro de som började. Detta framkallade en rent löjlig förskräckelse hos arbetsgifvar-ne inom denna yrkesgren. En lönerög-lering inom detta yrke har organisationen genomfört, och nu börja äfven arbetsgif-varne inse fördelen af att arbetarne orga-nisera sig, ty de komma underfund med att därigenom vinnes mera stabila förhål-landen. Det forna gesallivet med sina fyllihistorier börjar försvinna äfven här. Ett kraftigt agitations- och upplysnings-arbete är af nöden i dessa orter, och det som bäst behöves är ett väl redigeradt arbeteblad, ty de pappersdrakar, som bjudas oss, äro en tämligen mager kost. Den, som meddelar dessa rader, önskar god framgång åt detta tidningsföretag och ställer en allvarlig uppmaning till ortens arbetare att prenumerera på Örebro-Ku-riren tills Proletären kan utkomma som ständigt tidning för Västmanland och Berg-slagen.

Arbetarevän.

Grängesberg.

Af skäl, som det ej är lämpligt att här klargöra, har ingenting under sista tiden blifvit skrivet från denna plats, men som nu ett godt tillfälle gifves att i detta agitationsblad få föra litet till torgs af hvad en ringa penna kan åstad-komma, tages tillfället i akt.

Organisationen här kan efter något öf-ver en tioårig tillvaro blicka tillbaka på den flydda tiden i medvetandet af, att det arbete och de försäkelser, som vi haft, ej varit förgäfvne. Svårigheterna, som uppstodo då beslutet om att skaffa eget hus åt organisationen skulle omkaf-tas i handling, blefvo lyckligt öfvervunna af en den tidens idelaste elitkär, hvilken beslutat att under alla omständigheter för-sätta det påbegynta verket. Den nuva-rande lokalen, som blef följden af detta arbete samt det arbete organisationen nedlagt med tillhjälp af denna lokal, har burit de frukter att en upplyst och mål-medveten arbetaretrupp uppstått, hvilken nu samlas till allvarliga öfverläggningar om egna och klasskamraters intressen. Den förstär äfven att då de samlas till nöjen uppträda på ett lugnt och värdigt sätt, i motsats till hvad som i det fallet kunde hända för tio år sedan. Så långt är nu allt godt och väl, men tyvärr har organisationen en stor brist, här såväl som nästan öfverallt, nämligen den, att ej alla velat inso plikten, nyttan och nödvändigheten af att förena sig med sina för människovärde och rättvisa käm-pande kamrater. Hvad orsaken därtill än månde vara, ej är det på grund af okunnighet eller bristande agitation, det visades vid senaste konflikten, att då fara var å färde, organisationen stod där som en fast och säker tillflyktsort och hjälp för dessa, som då i massa rusade dit, men som ej förut ha velat befatta eller förena sig med socialisterna. Att de sökte det rätta skyddet var ju ej att klandra, nej, tvärtom, men att då faran för detta tillfälle var öfver och efter att en stor del af de nytillkomna hade fått en fjorton dagars understöd, lika hastigt lämna organisationen, var och förblit fegt och uselt handlat; det visar en moral och kamraterna, om hvilket det lindri-gaste uttrycket ej kan bli annat än att det var lågt handlat.

Funderare.

Bref från Ställdalen.

Den 16 maj 1901 bildades bruks- och grufvarbetareföreningen. Det var C. A. Hedlund från Grängesberg, som satte lif i de döda benen. Föreningen gick stadi-gt framåt, så att den innan årets slut räknade 60 medlemmar, men ebb och flod är icke främmande för organisationen, så att för närvarande är den icke så stor, ty det är allt för många, som icke ha lust att deltaga i arbetarnes befrielse-kamp. Svårigheter, för föreningens tillvaro ha vi nog haft kännning af. En handlande J. E. Berg, som en tid utnyrdde en lokal för föreningens möten, uppsade oss trogligtvis på grund af påtryckningen utifrån samt egen avoghet mot den moderna ar-betareörrelsen. Men icke dödas arbetareörrelsens idéer genom så lumpna medel. Mänsklighetens frigörelse från alls slags tryck är orättfärdigt och därför skall det bort. När nöden är som störst är hjäl-pen närmast; i början af nov. ha vi en annan lokal och då skola vi på allvar arbeta för vårt mål. En Folkets hus-förening är bildad och en central belägen byggnadstomt är inköpt. Så fort vi få tillräckligt med medel skall byggandet

fall dessa bröder landet rundt, du har att tacka för att nuvarande arbetsförhål-landen äro som de äro. Utan denna orga-nisation skulle otvivelaktigt arbets-lönerna stå på en annan nivå. Dock fördras ännu mycket såväl på det fack-liga som det politiska området, men för ernående af det fulla målet behöfves ovillkorligen att du är med, därför att arbetareklassens befrielse måste ske ge-nom arbetarne själva, och detta kan ej åstadkommas med mindre än att alla stå enigt sammansluta. Den dagen detta sker äro de en makt, hvars vilja måste blifva den ännu oskrifna lagen. Om du på grund af det orätt egoistiska hos dig ej kan eller vill göra din plikt, så tänk på att dina efterkommande skola träda i ditt ställe och upptaga kampen för sin tillvaro. Har då deras föregångare ska-pat eller åtminstone lagt grunden till ett bättre förhållande är därmed en stor lycka vunnen för dem, eller skola de, vid tanken på den upplysning du hade och hvad du trots den försummat att göra, anklaga dig och din liknighet som orsaken till att de nödgas leva och kämpa för tillvaron under samma förhållanden som vi?

Du, som läser dessa rader, tänk på hvad du för din del har att göra och se ej på de personliga brister, som många gånger göra sig gällande, utan skilj på sak och person.

Till sist, ärade läsare, du må hafva hvilken tro som helst, stig under den stolt svajande röda fanan. Då den lyf-tes öfver en enigt och allmänt samman-sluten arbetareklass skall den framvälla som en lavin, begravande under sig samhällsörättvisor samt föra det nya samhället in på vägar, dit det målet ej är allägst som heter "lycka och välfärd för alla."

A.

Ett allvarsord.

Till dig arbetare, som trölar dagen lång inom fabriken, inom verkstaden, till dig arbetare, som gräver fram skatter ur jordens inandömen, till dig arbetare, som bereder jorden till kommande rika skördar, till dig, till eder alla vill jag säga ett allvarsord. Du, som trölar och sträfvat fram ditt lif inom fabriken, hvad trölar och sträfvat du för? Är det icke för att finna medel till ditt lefnads-behof? Du, som tillbringat det mesta af din tid undar jordytan, du, som far omkring med haeka och gude i hand, i ur och skur på våra, nej på de store egendomsherrarnes åkerfält. Är icke förhållandet det samma med er? Arbetar, ja blodarbetar ni inte, rent ut sagt, för att få medel till edra lefnadsbehof? Jo visst gören i det!

Hvad menas då med lefnadsbehof? Svaret, är snart gifvet. Med lefnadsbe-hof menas eller i det innefattas allt hvad en människa behöfver af mat, kläder, bostad m. m. för att han skall kunna leva ett mänskligt lif. Detta är dock icke allt hvad som bör innefattas i ordet lefnadsbehof eller i orden ett mänskligt lif, ty människan måste äfven fylla sitt and-liga behof: behöfet att lyfta sig högre och högre på det kulturella området, be-höfet att njuta af lifvet fullt och helt. Det är icke blott sund och närande föda, varma, behagliga kläder och bekväma bostäder, utan äfven tillgången till kon-sten, till vetenskaperna, till de sunda och själsupplyfande njutningarna å det and-liga området, som vi innefatta i ordet lefnadsbehof.

Arbetare! Äger du tillgång till allt detta, äger du hvad som ons närmelse-vis kan innefattas i ordet lefnadsbehof?

Nej det gören i icke. Dock finnes det bland eder de, som känna sig, om icke just förnöjda så dock i många fall delvis tillfredsställda. De, som så tänka och säga, äro människor, hvilka under umbäranden och ständiga försäkelser hem-fallit under den så kallade vanans makt. Är du arbetare en af dem? Är du en af dem, som resonnera som så: fattiga och rika ha alltid funnits; fattiga och rika skola alltid finnas. Här har du fel, min vän. Fattiga och rika ha icke alltid fun-nits; det fanns en tid, då alla ägde lika. Läs i historien. Eller tror du verkligen att jorden och dess genom arbete fram-alstrade kolossala rikedomar, är till för några få. Lika litet är jorden några få individers egendom som luften är det. Om luften af den besittande klassen kun-de förvandlas till guld, skulle de göra det — med dig och dina klassbröders arbete, förstas, då skulle du knota, ty du skulle icke kunna få ditt behof af luft fylldt. Men när den besittande klas-sen med sigillet helighet och kontrak-tets rätt och din och dina klassbröders arbete, tillkansnar sig i det alla närma-ste allt hvad jorden genom sig själf och genom din och dina klassbröders arbete framalstrar, då knotar du icke, då resonerar du som så: jag är arbetare, han är herre. Det är i detta fall icke ditt för-nuft, som talar, det är den genom va-nans makt formade slafnaturen hos dig, som säger så.

Vi äga alla samma rätt till jorden som vi äga rätt till luften och hafven. Där-för måste vi också äga rätt till jordens afkastning och till arbetets afkastning. Privategendomen, det är ett mänskligt påfund, som är stridande mot naturens lagar och all rittskänsla. Och arbetet, det är en lifsbetingelse, en naturnödvän-dighet för mänskligheten, därför måste alla arbeta, och alla som följd häraf ha lika rätt till arbetets afkastning. Hur är det nu? Jo, den tionde tiondedelen af jordens befolkning har gjort sig till ägare af densamma. Och samma tiondedel tager vinsten af allt hvad de nio tiondede-larne genom sitt arbete framalstra, utan att själva uträtta något samhällsnyttigt arbete. Det är här, som en förändring måste ske. Ty först därigenom kunna alla människors rätt tillgodose, alla män-niskors lefnadsbehof helt fyllas.

Du arbetare, som tillbringat ditt lif inom fabriken, i verkstaden, i grufvan eller på åkerfälten, du har icke på långt när ditt lefnadsbehof fylldt, trots det att ditt lefnadsbehof är tillmätt efter din

egen anspråkslösa måttstock. Och dock kunde vi fylla dessa behof den dag som i dag är, om vi ville; det är blott en sak, som fattas oss, vilja. Genom denna gemensamma vilja uppstår en inre samklang i våra intressen, som heter solidaritet, och den föder af sig själf tanken till kamp för mänskliga rättigheter. Du arbetare, i fabriken, i verkstaden, i grufvan, på åkerfältet. Du som kämpar dagligdags för dålig lön för att fylla dina behof med. Vakna då och res dig till den kamp, som endast kan höja dig öfver de sociala missförhållandenas plan, till mänskligt lif och välstånd. Betänken I alla, "att ni hafva intet att förlora. utom edra bojor, men en värld att vinna".

Hj. Berg.

Fadren okänd.

Man ofta undrat har, hvarför vi nämna Svea moder och rosor jämt för henne strur — blott galenskap metoder. Visst har ibland hon sin kapris för en och annan kelegris.

Jag aldrig hört, att hon haft man, nej, ta mig själfva rackarn! Och namnet säg mig den som kan uppå den gubbastackarn. När vigdes de, hvar finns attest? Var det af lekman eller präst?

Hon ungar har i mängd gu'nås. Ja, många hundra tusen, och syskon alla, det förstas, från kungen ner till busen. Och syskonkärlek finns minsann: de vilja äta upp hvarann,

Må andra göra sig besvär och gå omkring och tralla, "att gumman Svea är oss kär, en moder för oss alla". Men det är lögnen allt det där, hon för de flesta styfmoder är.

Af några anses gumman rar, det ingen kan förneka, men att till barnen saknas far jag endast vill påpeka. Och som ett faktum står det kvar vi ä' ökta en och hvar.

Scarron.

Modern kultur.

Vid Lunds arbetares invigning af sitt Folkets hus framhålls af docenten Lidfors den moderna kulturens innebörd i ord, som böra gå längre in till den krets, för hvilka de närmast yttrades.

Med kultur menar jag, sade talaren, enligt Arbis referat, icke dött bokstafs-väsen, icke inpropandant af osammanhängande kunskaper, eller ett teaterbesök då och då; utan med kultur menar jag uppammandet af alla personlighetens bästa krafter, uppodlandet af de fruktbaraste utvecklingsmöjligheter, som människan äger.

Men en sådan kultur kan under nuvarande samhällsförhållanden endast realiseras i mycket anspråkslösa dimensioner. Ty som det nu är blir det dock endast ett fåtal af nationen, som sättes i tillfälle att fritt och fullt utveckla sina anlag och växa upp till harmoniska kultur-människor; det stora flertalet står utanför och hindras af fattigdom, af brist på pengar och tid att komma i åtnjutande af den högre kulturens hälfoer.

Här kräfvess en omläggning af samhället på det sätt som socialismen anger. Ty om det också är sant att materiellt välstånd ingalunda är lifvets högsta goda, så är det lika visst, att det här i världen ej finns någon makt, som så kan i grunden ödelägga de bästa utvecklings-möjligheter, så vingklippa andens växt som fattigdom och nöd. De lärde må orda så mycket som helst om den Marx-ska värdelehrsans ohållbarhet och om katastrofteoriens bankrutt, den moderna socialismens grundtanke: att införa en sådan samhällsordning, att hvarje individ helt och fullt kan få utveckla sina goda anlag, skaffas därmed icke urvärlden. Om den tanken gäller till fullo hvad den danske skalden yttrat att

alle gode Tanker de kan slet ikke dø for endnu bedre Tanker spiret af deres frø.

Vi påstå icke att vårt socialistiska program är kulturutvecklingens sista ord, men vi äro förvisade om att människoliken i hvarje fall måste genomgå ett socialistiskt utvecklingsstadium, eller också drabbas af ett universellt förfall.

Än i dag florerar slafveriet, om och under ett annat namn, hvarhålst en fabriks-skosten reser sig mot himlen. Det är på tiden att dessa hedniska element renas bort ur vår kultur, det är på hög tid att klassmotsatsernas samhälle får vika för jämlikhetens.

Detta tal om jämlikhet missförstås ofta, stundom ofälskligt, lika ofta med afskit. Vi påstå ingalunda, att alla människor äro lika, tvärtom. Men vi vilja att alla individer i ett samhälle skola ha samma yttre utvecklingsmöjligheter, när lifloppet börjas, vi fordra för att begagna en känd Lundafilosofs uttryck, att det skall vara jämt spel.

Den moderna kultur, som vi socialdemokrater eftersträffa, innebör ej på alla punkter en motsättning mot kristen och hednisk kultur. Den kristna moraläran har ju gjort en viktig insats här i världen, en del af dess element ha så gått upp i det moderna kulturmiljövetandet, att vi ej längre minnas det kristna ursprung. Så har den antika kulturen också skänkt oss mycket, hvars hedniska ursprung numera runnit oss ur hågen. Egenskaper, hvilka vi än i dag skatta högt, sådana som bildning, tapperhet, styrka

äro fullkomligt främmande för kristendomens anda, men stodo högt i kurs hos hednavärlden. De dygder, som Platon, Greklands störste filosof, skattade högst, voro vishet, tapperhet och själfbehärskning; och det tyckes mig, som vore dessa dygder, hvilka den kristna etiken ringaktande skjuter åt sidan, än i dag värda en hedersplats i vår kultur.

Med vishet menar jag då helt enkelt hvad man med ett ofta missbrukadt ord kallar för bildning — uppodlandet af själlens alla förmögenheter, väckandet och tillfredsställandet af kunskapsbegäret, af skönhetskänslan, af sanningskärleken. Af alla fröjder lifvet skänker finns det inga så intensiva och så varaktiga som de intellektuella fröjderna. Hemmets glädje kan sköffas af döden, vänskapsband kunna slitas, och framgångens lycka bli banal, men den känsla af ljus glädje, som åtföljer uppfattandet af en genial tanke kan aldrig grumlas; den intellektuella glädjens genius öfverger aldrig den, som en gång mött honom i lifvet. Låt oss hoppas att denna genius må trivas väl i vår borg!

Den andra af de dygder, Platon skattar högst, är tapperheten. Det är en dygd, som man på vissa håll stämplat som barbarisk eller åtminstone en smula undermålig; men för den som lever på krigsfot är tapperhet en god sak, och ännu har arbetarklassen många hårda duster att bestå. Hvad skalden säger om den tappra finska hären, att den "frös och svalt och segrade tillika" det gäller än i dag om arbetets stridsmän, som gemmenligen vinna sina segrar genom svalt och ombrändande af allehanda slag. Men den sega, målmedvetna tapperhet, som den för sina rättigheter kämpande arbetaren får prestera, är ofta mera värd än slagfältets febrila, rusiga dödsförfakt.

Den dygd Platon sätter i tredje rummet bland de främsta är själfbehärskningen. För arbetarklassen, som så ofta är utsatt för utmaningar och öfvermod från ofvan, är det af vikt att tga denna dygd; icke en själfbehärskning, som tar formen af dällöshet och lojhet, utan en behärskning som hindrar öfverilningar. Den, som i vredens stund griper första stenen vid landsvägskanten och slungar den medan ögat ser röda ringar och handen skälver af harm, träffar sällan målet. Men den, som behärskar sin vrede och väntar med slaget, tills blodets svallning lagt sig och ögat ser kallt och klart, han träffar vanligen, och träffar så det känns.

Frälsningens underbara lära.

Af Emile Zola.

Vi äro stolta öfver vår bildning, men i verkligheten ha vi nyss lämnat barbariet bakom oss. Om hundra år skola våra efterkommande betrakta oss och våra institutioner med samma förakt som vi nu betrakta medeltidens människor och nutidens kineser. Detta är ingen paradox. Jag skämtar icke med mina läsare.

Till trots för vår själfviska svulstighet håller mänskligheten ännu på att famla efter den verkliga civilisationens liksom det sammangyttrade larvstoffet kryper fram ur sitt slimmiga hölster mot ljuset, som skall gifva detsamma vingar.

Blott några få ha pressat sig fram och stå i sanningens fulla ljus, Massans främskridande går så långsamt, att vi, som stå på lifvets middagsbord, ha alla skäl att gripas af modlöshet, ty vi måste erkänna för oss själfva, att vi få skåda blott få af de förändringar, som vi hoppats på och kämpa för.

Onekligen ha stora framsteg i materiellt välstånd och bekvämlighet skett under det nittonde århundradet. Men detta utgör icke civilisation. Bättre föda, snabbare fart, telefon och elektriskt ljus — allt detta äro medverkande delar i den mänskliga utvecklingen. Medel till välstånd, det är sant, men icke välstånd det själf. Har telefonen förminskat hungern? Våra hjärnor äro ännu oklara, vårt privata och offentliga lif är ännu baserat på låg okunnighet. Förnuftet, nu förkunnadt af hundratals profeter i hvarje land, har ännu de största svårigheter att genomtränga det tjocka lager af födomar, som omhöljer individer och institutioner.

Det onda, vi lida under, och det onda, mycket som helst, men någon sann civilisation kommer det icke att bli för än den nuvarande sociala systemet genomgått en radikal förändring!

Se på detta land (Frankrike) och undersök sedan noga edra ega. Orättvisa och nöd öfverallt, fruktansvärda kräftisar, som i mörkret ständigt tära på samhällenas lifsrot. Att hämdens revolution icke redan skakat samhällena beror därpå, att de flesta människor ännu gå omkring som hästar med skyggelappar på båda sidor om ögonen, ur stånd att se annat än det, som stickes rakt under näsan på dem.

Civilisation! I sanning! Hur äckligt är icke denna ömsesidiga själfgodhet och detta själfberöm!

Hören i icke tillsammans med edra kyrkklockers klang jämmerropen från de sårade på ett dussintal slagfält? Äro icke de olika folken nu mera än någonsin begifna på krig? Ha vi ännu funnit något bättre sätt att lösa våra tvister än genom massoffer af människolif?

Civilisation? Icke ännu. Hafven I list Tolstois böcker? Eller mina? Eller hvad hundra andra allvarliga samhälls-granskare ha skrivit? Ha icke strejker-na, som ständigt äga rum i edert eget land och i alla andra, lärt er något? Kan någon i detta ögonblick neka till, att största delen af den så kallade mänskligheten suckar under misshandel och orättvisa lagar, att regeringens hela makt — armén, polisen och domstolarne — alltid äro redo att understöja den utplundring, som en liten privilegierad klass utöfvar?

Hafven I icke sett, att hvarje dag tusentals — icke hundratals — män och kvinnor dö af svält, af köld, af sjukdomar, framkallade af fattigdomen, och det sedan dessa olyckliga gifvit 20, 30, ja

hvar och en af oss förorsakar, ha otvivelaktigt blifvit i viss grad förminskade, men det förefaller mig som om det mesta endast förändrat form och namn.

Det var en gång — och det är icke så många generationer sedan — som män och kvinnor i alla land pinades af inkvisitorer, både religiösa och andra. Nu har man, tror jag, i de flesta land vuxit från detta. Men äro icke tidningarna fyllda med upprörande meddelanden om barn, som plågas af sina föräldrar, om lusttrur, hvilkas hela lif är ett långt martyrium, om studenter, som finna sitt nöje i att plåga en och annan mindre begåfvad kollega? Och veten I hvilka fruktansvärda saker som försigga — jag vill icke säga i Turkiet och Sibirien — men i de mest framskridna landens fängelser och anstalter för sinnessjuka?

Det fanns en tid, då politisk och religiös fanatism hindrade alla framsteg, sökte utsläcka all vetenskap och brände vetenskapsmännen på bål. Vi ha visserligen kommit bort från detta. Men ännu i dag lysas Tolstoi i bann af den romerska kyrkan. Jag själf blef bannlyst före honom och så skedde äfven med Darwin, Huxley, Renan och andra förkunnare af morgondagens sanningar. Jag har själf af flera amerikanska professorer hört, att vid de flesta amerikanska universitet våga de icke uttala sina verkliga övertygelse i religiösa, politiska och ekonomiska frågor, ty då kunna de vänta sitt asked. Det är precis på samma sätt i England och Tyskland. Och i Frankrike! Blef icke ett af århundradets genier, Jean Jaurès, nyligen vägrad att hålla föreläsningar öfver socialismen i College de France? Amerikanernas egen berömd Henry George dog, om jag ej minninner mig, i fattigdom, efter det hans eget folk hade pekat finger åt honom under hela hans lif. Fick icke Tysklands store apostel, Liebknecht, tillbringa en stor del af sitt lif i landsflykt och fick icke vår Victor Hugo dela samma öde?

Och det oaktadt tänka vi med förakt på den historiska domstol, som tvang Galilei att knäböja och förklara, att jorden icke rör sig!

Men på andra sidan! Sådana degraderande och förstörande krafter som en Bismarck, en Chamberlain, en Mercier vet icke världen hur den rätt skall kunna hedra. Äfven deras strängaste domare känna sig skyldiga att moderera sin kritik med en beundrande tillbakadragenhet.

Det är onödigt att bedraga oss själfva. I kunnen lappa på det bestående hur 50 år af sitt arbete för att frambringa det, som vi njuta af?

Kunnen I glömma, att barn — lika dyrbara och älskade som edra — i detta ögonblick lida hunger och suga i sig alla förbytelsens baciller? Kunnen I glömma, att i hvarje sjukhus, hvarje fängelse, hvarje fabrik, hyreskasern, begås förbytelse, som ropa till himlen om hämd?

Hur sorgligt är icke det hela när man tänker på, att under hela det nyss försvunna århundradet stora män förgäfves ropat om dessa saker, i långa år begrundat dessa problem och förgäfves pekat på medlen att lösa dem. Men de blefvo misstrodda och hånade af en barnslig hop, som var stolt öfver sin majoritet.

Och så att tänka sig att socialismen — frälsningens enda lura — vetenskapligt och praktiskt oemotståndlig som den är, är nödgad att värfva anhängare långsamt,

en för en! Att den fördömes af de många, att dess försvarare drivas bort från alla platser — från predikstolarne, från läro- och redaktionsstolarne! Ja, för att göra socialismen begripelig för sina landsmän, de "framskridna" amerikanarne var Edvard Bellamy — det har han själf sagt — i sin bok "Enblick tillbaka" nödgad att lägga in den i romanens sockerpiller.

Dessa äro saker, som modigt måste läggas fram för publiken. Men oaktadt allt detta är jag dock icke pessimist. Beklagande det närvarande, ser jag in i det nya århundradet med hopp och tillförsikt.

Okunnigheten, den passiva och dock mäktiga fienden till den sociala frigörelsen och alla dess bundsförvanter, som lefva af de existerande orättvisorna, blifva kraftigt angripna.

Genom hvilka medel skall den oundvikliga förändringen komma? Skall det ske genom en universel våldsam uppresning, en uppröres period, följd af temporärt proletärrherravälde, som många sociala auktoriteter anse nödvändig för att åter tvinga aristokratien in i arbetets leder? Det kommer då att bli den franska revolutionen återupprepadt, fastän på en större scen. Och dock vore de orättvisor, som förorsakade den franska revolutionen, icke så stora som de nu existerande.

Eller skall en lugn, laglig, hastig utveckling bringa frälsningen?

Mina sympatier äro ovillkorligen för de fredliga medlen. Men ingen kan förutsäga något.

Jag tror att vi inom kortare tid än tio år komma att få se stora förändringar i våra sociala förhållanden. Jag tror att inom ett tidsrum af tjugu år skola djupa politiska, ekonomiska och rent sociala förändringar hafva betydligt förbättrat samhället, gifvit oss en större summa af lycka, och på ett jämnare och mera likförmigt sätt fördelat jordens goda.

Jag tror också, att vi snart skola få se det absurda privilegiet, att förmögenhet är ärtligt, blifva afskaffadt. Det kommer att afskaffas enligt samma principer, som gjorde att republikaner afskaffade kronans ärtlighet. De två sakerna höra tillsammans.

I verkligheten är det mera absurd, att en ung Vanderbilt eller Castlane, som möjligen kan förtjäna 20 dollars i veckan, skola ärfva millioner, än det skulle vara att tillåta en Mc Kinleys eller Loubets söner att regera oss, därför att deras fäder gjorde det.

Och då vi vidare med våra mekaniska och andra hjälpmedel — århundradets frukt af gemensamma ansträngningar och därför alla människors gemensamma egendom — nu kunna frambringa minst 20 gånger så mycket som vi förbruka, så tror jag fullt och fast, att den himmelskriande orättvisa som ligger däri, att mänskliga väsen sakna föda, kläder och bostad, skall försvinna under det tjugonde århundradets första period.

Århundradet kommer att se många under, men hvad tjänar det till att säga mera?

Alla goda och ärliga människor ha skyldighet att vara behjälpliga vid dessa reformers befrämjande — eller åtminstone låna ett villigt öra åt de framförda argumenten och allvarligt studera de sociala frågorna. Och den, som ännu anser sig befogad att hänla åt det nya veangellet, är en narr, den som förrädiskt söker hindra dess utbredande, är en förbrytare.

Kopparberg.

Tillkännagifvande.

Till den ärade allmänheten får jag härmed anbefalla

Nya Kapp- och Modeaffär.

Lokal: Jernhandlare Trollanders gård, i. d. Maria Rothmans affär.

Beställningar mottages å alla slags Damkappor, Pälsar, Kragar och Promenaddräkter.

OBS.! FÖRSTA KLASSENS DAMSKRÄDDERI UTFÖRES Å EGEN ATELIER.

Nytt välsorterat lager af moderna DAMHATTAR för Höst- och Vintersäsongen.

MONTERINGSARTIKLAR i stort urval af bästa kvalitétéer.

ENDAST NYHETER FÖR SÄSONGEN!

Med förhoppning att den ärade allmänheten beaktar ofvanstående vågar jag rekommendera mig till utförandet af ett modernt och förstklassigt arbete till ortens billigaste priser.

Kopparberg den 1 Oktober 1903.

Högaktingsfullt

Regina Rosenkvist.

Nyheter

i svarta och kulörta Klädningsstyger, Siden och Ylle-Blusljustyger, stort urval Filtar, Schalar, Kjolar, Yllevästar, Borddukar, Sängtäckan, hvita och kulörta Möbelytter, Flaneller, hvita och kulörta Gardintyger, Garnerings- och Federartiklar, Korkmattor, Divanbordsmattor, Gängmattor, Säng- och Dörrmattor, kulörta Skinnmattor, Ramie- och Jäggerylle-Underkläder för damer och herrar.

Försäljes till platsens onekligen lägsta priser hos

Oscar Lindström, Kopparberg.

stor Realisation.

I anseende till affärens indragande till uteslutande *Matvaruaffär* realiserar undertecknad, utom *Specerier* och *Matvaror*, hela lagret bestående utaf *Glas* och *Porslän*, *Bleckkärl*, *Klädningsstyger*, *Flaneller*, *Bomulls-* och *Förklädesstyger*, *Domestiker*, *Ullgarn*, *Skjortor* och *Kalsonger*, *Ylletröjor*, *Strumpor*, *Hattar* & *Mössor*, *Kragar* & *Manschetter*, *Rosetter* m. m. *Tekniska artiklar* såsom *Parfym*er m. m. *Portmonäer*, *Borstar*, *Kammar*, *Resefekter* m. m., m. m.

J. A. Silfverberg, Kopparberg.

Oscar Lindström, KOPPARBERG,

— försäljer från lager —

Munksjö Asfaltpapp till brukets pris med rabatt efter partiets storlek, Munksjö impregnerade Väggpapp, Munkedals Förhydningspapp, Glafva Fönsterglas, Cement (Visby Portlands, Visby Ponsar, Visby Beton), Tjära (Finlands Trätjära, Asfalt, Asfaltbeck, Blyerts, Blyhvitt, Pristförfrågningar besvaras omgående.

Fernissor, Gips, Hartz, Karbolineum, Krita, Läm, Oliefärger, alla slag, Oljor, alla slag, Svafvel i stänger, Svafvelblomma, Sprit, denaturerad, Talg, Terpentin, Trassel, Vasselin, Vitriol, Zinkhvitt, Mönja, Bly och Järn, Rölfärg, Repgods, alla slag, Kabel-Calcium), Asfaltbeck, Blyerts, Blyhvitt, garn m. m. billigast.

Oscar Lindström, Kopparberg.

Vid behof af billiga och starka

Manskläder

—gör ett besök hos

Bergström & Trollander, Kopparberg.

För hösten och vintern finnes ett välsorterat lager af alla slags färdigjorda Manskläder. OBS.!

I undertecknads

Skrädderiaffär

nn es ständigt lager af nya moderna

Kostym-, Byx- och Öfverrockstyger.

Beställningar mottagas och utföras efter nutidens sätt å fordringar till platsens billigaste pris

C. Öhberg, Konstbacken, Kopparberg.

Lampor

Största sortering i Bergslagen.

Billigaste pris.

Hänglampor från 75 öre. *Bordlampor* med kupor från 1 kr. 50 öre. *Ljuskronor*, *Amplar*, *Vägglampor*, *Lyktor* m. m.

Ständigt lager af alla sorters *Lampdelar*.

Kopparberg i oktober 1903.

K. Trollanders Jernhandel.

A. G. Brofeldths Skrädderiaffär

Kopparberg,

rekommenderas.

Ett stort urval af moderna

In- och utländska TYGER

finnes ständigt på lager. *Beställningar* mottages. Ett modernt och välgjordt arbete garanteras.

Billiga priser.

Reel behandling.

(Träffas i Grängesberg hvarje marknadsdag: Lokal J. O. Jonsson).

Bergström & Trollander

Kopparberg,

rekommenderar sitt för säsongen välsorterade och moderna lager af in- och utländska

Kostym-, Palletå- och Byxstyger.

Beställningar mottages å allt hvad till Skrädderiyrket hör.

Obs.!

Bergström & Trollanders

Manufakturaffär, Kopparberg,

rekommenderas i den ärade allmänhetens benägna hågkomst.

Pelsfoder

af Gräver, Bisam och Nutria, Skinnmössor, Baretter, Muffar, Skinnkragar, Boer,

stort urval billigast hos

Oscar Lindström, Kopparberg.

För Höstsäsongen

Svenska och utländska Öfverrocks- Kostym- och Byxstyger nu inkommet hos Oscar Lindström, Kopparberg.

OBS.!

Beställningar å färdigjorda kläder emottagas och utföras fort, väl och billigt.

Hattar, Mössor, Ryska och Svenska Galoscher, Paraplyer,

Kragar, Manschetter, Halsdukar, Handskar, Resefekter

— m. m. —

hos Oscar Lindström

Kopparberg.

För Vintersäsongen nu inkommet ett välsorterat lager af Herr- & Damskinnmössor Muffar, Collier m. m.

1:a klass kvalitet till ytterst billiga priser.

Bergström & Trollander,

Kopparberg.

Obs.!

Obs.!

Ett väl sorterat lager af svarta och kulörta

KLÄDNINGSTYGER,

flera slags

Yllevästar och Koftor,

Ramie- & Jäggerylleunderkläder.

för damer och herrar

finnes alltid på lager till platsens lägsta priser

— hos —

BERGSTRÖM & TROLLANDER.

Kopparberg.

Oscar Lindström, KOPPARBERG,

försäljer i parti och minut

Hvete och Rågmjöl, Alla slag,

Kaffe, Socker, Sirup, Sill, Sey,

Fläsk, Salt, Såpa, Hafremjöl,

Linfremjöl, samt "best American

dairy food". ett utmärkt kraft-

foder. Fotogén och Gasolja.

Specerier och Delikatesser.

alls till dagens lägsta priser.

NÄR EN KARL SÄGER, att han älskar sin nästa som sig själf, så kan man vara viss på, att nästan är en vacker flicka.

KAN NÅGON TYDA den gåtan, att en pojke finner det vara ett sådant ovanligt nöje att teckna figurer på en ny tapetvägg, men så obeskrifligt fräktigt att teckna den i sin ritbok?

Mer respekt för människovärdet.

Kristianstadsbladet skrifver under of-
vanstående rubrik följande aktningvärda
uppsats:

Man söker öfver allt efter bästa för-
måga varna och skydda de stående hä-
rarna för "det röda spöke", som i form
af socialistisk propaganda smyger omkring
öfverallt.

Man har på den sista tiden, afven hos
oss vidtagit åtskilliga mått och steg för
att bevara soldaterna för socialdemokra-
tiska inflytelser, men det önskad resul-
tatet skall knappast vinnas, emedan man
gripit saken an från galen ända. Man
kan ju visserligen förhindra, att social-
demokratiska tidningar och tidskrifter in-
smugglas i kasernerna, man kan afven
här och där göra en socialistisk agitator
i vapenrock oskadlig; men alla åtgärder
äro kraftlösa mot den socialdemokratiska
agitation, som dagligen och stundligen
utövas af de militära myndigheterna
själflva.

Tidningens läsare skaka måhända be-
tänksamt på huvudet åt detta värt på-
stående. Skulle härens ledande män, offi-
cerare och underofficerare, bedriva soci-
aldemokratisk propaganda? Nå, ja, visst
inte medvetet eller med afsikt, och visst
inte alla. Vår beskyllning är i själva
verket mindre riktad mot personerna än
mot själflva institutionerna, men i fråga
om dessa ser det verkligen afven hos oss
ganska illa ut.

Tusen socialdemokratiska agitatorer
skulle icke ens tillnärmelsevis kunna bi-
draga så mycket till utbredande af soci-
aldemokratiska åsikter, som exempelvis
soldatmisshandlingarne, hvilka numera gu-
nås afven synas halva blifvit en militä-
risk institution. Knappast en vecka går
förbi, utan att man hör talas om ett eller
flera af dessa fall, hvilka göra talet om
den "militära folkhögskolan" till ett form-
ligt lån. Och likväl, huru många fall
gifves det icke, som aldrig blifva kända
af allmänheten utan i stället undertryckta
eller nedstystade.

Socialdemokratiens ledare äro kloka nog
att icke förlägga någon agitation till ka-
sernerna, emedan de veta att detta för
deltagarna i en dylik agitation är före-
nadt med de svåraste följder.

Och socialdemokratien behöfver i själflva
verket icke själf göra sig något besvär
härvidlag. Dålig behandling af under-
ordnade, bristande tillmötesgående och
stram högdragenhet från de öfverordna-
des sida, orättvis behandling och framför
allt de med kronisk regelbundenhet åter-
kommande militärmisshandlingarne utgöra
den allra kraftigaste "handlingens propa-
ganda" för socialdemokratien — en propa-
ganda, emot hvilken alla de militära
myndigheternas åtgärder och reglementa-
risk bestämmelser bli fruktlösa.

Man svarar måhända, att soldatmiss-
handlingarne bli bestraffade. Det är ju
sant nog. Men först och främst drab-
as dessa bestraffningar nästan utan un-
dantag med en mildhet, som icke kan
tillfredsställa den sunda rättskänslan hos
den enkle mannen af folket, och som har
till följd, att straffet icke verkar afskräc-
kande. Dessutom slipper den ojämförligt
största delen af dessa misshandlingar helt
och hållet fri från straff, emedan de al-
drig blifva upptäckta eller beifrade.

Man måste söka roten till detta onda
i de tänkesätt, som nu äro rådande in-
om de ledande militära kretsarne. Den
falska och skeflva uppfattningen af di-
sciplinen har till följd, att man alltför
mildt bedömer öfverordnades öfvergrepp
samt drager sig för att tillgripa det en-
da radikalmiddel, som skulle uppreka
soldatmisshandlingarnes ogräs med roten,
nämligen införande af besvärsskyldighet i
stället för den nu gällande, tämligen pro-
blematiska besvärssätten.

Den besvärssätt är egentligen ett
tveeggadt svärd. Den som anför besvär
mot en öfverordnad måste, om han ej
kan bevisa sina påståenden, själf vara
beredd på straff. Och om han lyckas
bevisa sin anklagelse, måste han ju be-
fara, att den bestraffade förmannen fram-
deles kommer att "klämma efter" honora,
så snart tillfälle därtill erbjuder sig. Och
sådana tillfällen erbjuda sig naturligtvis
ofta nog. Den dagliga tjänstgöringen
med sin stränga kontroll och sina många
trakasserier gifver en brutal förmän till-
fällen i öfverflöd. Och hvem vågar väl
förneka, att det verkligen finnes brutala
förmän, afven om de icke alla gå lika
långt i oetterrättlighet som den under-
officer, hvilken röt till rekryten: "Håll
käft, karl, när du talar till mig!" Den
som icke är utrustad med någon ovanlig
grad af moraliskt mod fördrager i
allmänhet hellre afven den svåraste oför-
rätt, än han beslutar sig för ett klagomål,
som, afven om det skulle vara full-
komligt berättigadt, lätt kan gestalta, be-
lä hans framtida militära bana till en
törnestic. En helt naturlig följd häraf
är att de flesta af de förbrytelser, som
begås under den militära disciplinens
täckmantel, icke bli upptäckta förr än
någon förtviffad handling, måhända rent
af ett själfmord, bringar dem i dagen.

Detta måste bli annerlunda, om icke
den militära disciplinen, hvilken man för-
regifver sig vilja gagna härmed, småning-
om skall totalt undergrävas och härens
slutligen bli ett rof för den socialdemo-
kratiska propagandan. Det enda ligger
emellertid icke ensamt i härens egna in-
stitutioner. Grunden till det onda får
nämligen sökas i den bristande aktning-
en för personligheten, för människovär-
det. Människan såsom sådan gäller hos
oss allt för litet. Våra styrande kretsar
synas ännu allt för mycket luta åt den
uppfattningen, att de "trognas undersät-
tarne" äro till endast för att betala skat-
ter, lyda öfverheten samt för öfrigt iakt-
taga en beskedlig tystnad. En följd af
denna medeltidsaktiga åskådning är, att
det allmänna missnöjet blir allt djupare,
att den årliga fosterlandsskärleken trun-
ges i bakgrunden af en konstlad hurra-
patriotism och att socialdemokraternas
antal alltjämt ökas. Endast en radikal
brytning med det ännu rådande byrå-
kratiska och militaristiska oetterrättlig-
hetssystemet kan från oss avända den
ödesdigra framtid, mot hvilken vi allt-
mer glida utifrån på ett sluttande plan.

Emma Lefverts Eftr.

Stortorget, Arboga. — Rekommenderar sin väl sorterade

Hatt-, Möss- & Pelsvaruaffär.

OBS! Goda varor!

Billiga priser!

3 dåliga tider

köper man ju gärna billigt, helst om priset är verkligt lågt i förhållande till
varans värde. Ett ypperligt sådant

Tillfälle
i fråga om köp af **HATTAR** och **VINTERMÖSSOR** erbjudes genom **Wil-
helm Karlssons** nu pågående **slutrealisation**.

Till allmänhetens benägna åtanke rekommenderas för öfrigt min väl-
sorterade **DIVERSEHÄNDEL**.

Vördsamt **WILHELM KARLSSON**.

C. Andersons Skrädderiaffär

— Arboga —

rekommenderar sig till utförande af **ett modernt och välgjordt
arbete till billigaste priser**. Ständigt lager af **goda TYGER** till fa-
brikpriser.

Gör ett besök!

Obs! P. E. Erikssons Obs!

— väl sorterade —

Ylle-, Manufaktur-, Reseffekt- & Sybehörsaffär

— rekommenderas. —

OBS! Nyinkommen sortering i alla brukliga sorters
Svarta och Kulörta Klädningsstyger.

Stort lager. Billigaste priser. Reel behandling.

Arboga den 17 Sept. 1903. Vördsamt **P. E. Eriksson**.

Ahlfors Konditori

— Arboga —

rekommenderas i den ärade allmänhetens välvilliga hägkomst,
Beställningar af **alla slags Efterrätter** mottagas och utföres
skyndsamt och med största noggrannhet. **Obs! Fantasi-
arbeten**. **Obs!** Beställningar till landet utföres skyndsamt.

Servering af utmärkt **godt Kaffe, Thè, Choklad** samt
Läskedrycker. Rikstelefon.

Vördsamt **Karl Ahlfors**.

Prisnedsättning.

I anledning af min affärs öfverlåtande har prisen på en del varor blifvit
nedsatta, dessutom lämnas rabatt på de varor som köpes hos undertecknad
från **den 4 September d. å.**

IDA FRUNCK, Guldsmidsaffär.

Uti J. O. Lindströms Bageri- & Konditori,

— Arboga, —

Finnes dagligen **godt och färskt Mat- och Kaffebröd**
samt **Småbröd** och **Bakelser**. Beställningar emottages af
alla slags efterrätter.

God och vacker KONFEKT.

Robert Spets Begravningsbyrå

☛ rekommenderas. ☛

Lager af alla sorters **Begravningsartiklar** såsom **finare** och **enkla**
LIKKISTOR, färdiga **Svepningar**, **Kransar** och **Band m. m.** allt till
platsens billigaste priser. Reelt arbete.

JONSSON & BLOMS

Sko- & Läder-Affär, Arboga.

Rekommenderar sitt väl sorterade lager af **alla slags**

Skodon och Lädervaror

och som vi jämte affären driver större **Skomakeri** finnes alltid
af våra omtyckta tillverkningar på lager.

Beställningar och **reparationer** utföres **fort**
och **väl**.

Rob. Åkergrens Speceri- & Diversehandel

— rekommenderas. —

Obs! Prima varor till billigaste pris.

Mustads Margarin

erkändt bästa vara, billigast hos
ROB. ÅKERGREN.

Se hit! ☛

Ett parti mycket **godt KAFFE**
(tvättad Costa-Rika) säljes för 1 kr.
kg. Billigare om 10 kg. tages hos
ROB. ÅKERGREN.

Anna Fillings Konditori

Arboga, — rekommenderas.

Beställningar mottagas afven till landet af **alla sorters Tårter, Efterrät-
ter, Krokaner, Bakelser m. m. KONFEKT** till bröllop, barn dop och be-
gravningsaffär. Rikstelefon 34.

K. F. JOHANSSON, Lindesberg,

Klädes- & Skrädderiaffär — **Herrekipering.**

Väl sorteradt lager af:

Finare och gröfre Klädesvaror,
Foder & Skrädderartiklar.

Beställningar af **Manskläder** mottagas och
utföres med största omsorg till mycket
moderata priser.

Färdiggjorda **MANSKLÄDER**
äfvensom
GOSSKLÄDER ständigt å lager.

Stort lager af Reseffekter.

Absolut bestämda priser.

Stor sortering af Herrartiklar såsom:

Kragar, Skjortor, Manschetter, Kravatter
och Rosetter, Hängslen, Strumpor,
Handskar, Tricotunderkläder af
Jäger, Lahmann's Ramie m. fl.
system, samt Antiseptiska
Preparater, Tvåler &
Parfym m. m.

Lindesbergs Arbetarekommun

inbjuder ortens arbetare till ett

offentligt möte

i logen Gideons lokal

Söndagen den 10 Okt. kl. 11 f. m.

Diskussion: "Hur kan tidningspressen be-
fordra arbetarnes intressen?" Inledes af Th.
Ekholm från Arboga.

Kommunstyrelsen.

Ingeborg Dahlbergs Fotografi-Atelier,

Kungsör,

rekommenderas.

Wilh. Söderblad,
Urmakare, Kungsör.

Stort lager af
Glasögon, Pincenez, Termometrar
och **Barometrar m. m.**

Fellingsbro.

P. Mårtensson,
FELLINGSBRO.

Filial i Sällinge.

Väl sorteradt lager af

Kaffe, Socker, Sirup, Mjöler och
Gryner, Sill, Saltvaror, Konserver
och **Garn, Manufaktur- och Korta**
varor, Jern och Plåt, Stenkol, Kalk
och **Cement, Glas och Porslin.**

☛ **Bageri.** ☛

Uppköper och försäljer

Spannmål m. m.

Rikstelefon.

Carl Engström

Fagerås, Fellingsbro,

rekommenderar ett sorteradt lager af
Herr-, Dam- & Barnskodon,
Galoscher och Storstöflar.

Lager af

Nättingar, Skinn och Lädervaror,
allt till billiga och bestämda priser.

Carl Engström

C. Fredriksson,

Bäcktorp, Fällingsbro.

rekommenderar sig vid behof af alla slags

Åkdon.

Beställningar och reparationer af plogar
mottagas och utföres skyndsamt till billiga
priser.

Gust. Johanssons
SKO-AFFÄR, FELLINGSBRO,

rekommenderas vid beställning af

nya skodon

samt vid behof af reparationer.

Ständigt lager af

färdiggjorda **Skodon,**

allt till billigaste priser.

A. Fagers

Skrädderi och Klädeshandel,
FELLINGSBRO,
rekommenderas i den ärade allmänhetens be-
nägna hägkomst.

Vid behof af Möbler

vind eder till

Eskil Söderbergs
Snickeri-Affär,

FELLINGSBRO.

Reelt arbete. — Billiga priser.

A. J. Petterssons Skrädderiaffär och Klädeshandel,

— Lindesberg. —

Rekommenderas i den ärade allmänhetens benägna hägkomst.
Obs! Nytt inkommet lager af **moderna in- och utländska TYGER.**
Beställningar mottagas af allt hvad till yrket hör. Ett modernt och
välgjordt arbete garanteras till billiga och bestämda priser. Rikstelefon.

Realisation!

Under hela oktober månad fortfar realisation af **Herr-,
Dam- och Barnskodon** uti

C. L. Palmgrens Sko- & Läderhandel, Lindesberg.

Emil Anderson,

— Kungsör —

Speceri-, Konserv-, Delikatess- och
Diverse-Affär

rekommenderas. ☛ Goda varor. ☛ Billiga priser.

Fru Karolina Holmers ☛

Charkuteriaffär

(Brobergs nya gård)

rekommenderas i den ärade allmänhetens benägna hägkomst.

☛ **Nytt lager af:** ☛

Sängfyllar, Resfyllar, Barnfyllar, Hästfyllar,
Ylleschalar, Yllekoftor, Yllevästar, Ylledukar,
Herr-, Dam- och Barnstrumpor,
Korkmattor, Ylle- och Bomullsmattor, Brüsselmattor,
Sybehörsartiklar, Ylleskjortor, Tröjor och Kalsonger,
Klädningsstyger, Kostymtyger, Rocktyger, Fodertyger,
Byxor, Barnkostymer, Koffortar, Kappsäckar.
Moderna Damvinterkappor

— till platsens lägsta pris i —

Emil Andersons Manufaktur-Affär,

Kungsör.

Pantförsäljningen

— i Kungsör. —

Försäljer såväl nya som begagnade **Kostymer, Kavajer, Byxor,**
**Västar, Öfverrockar, Skodon, Underkläder, Tyger m. m. Fick-, Vagg-
och Väckarur, Symaskiner, Musikinstrument och Reseffekter** samt **Ny-
silfver och Nickelvaror.** **OBS!** Ovanligt billigt. Kom, se och döm.
Fru Lindmarks gård.

— Nytt lager af finare och gröfre —

HERR-, DAM- & BARNSKODON,

FILT- & TRÄTOFFLOR,

GUMMIGALOSCHER till lägsta pris hos

Emil Anderson, Kungsör.

Wictor Pettersson

— Kungsör. —

Skodon och Läder till billigt pris.

Äkta Ryska och Svenska Galoscher.

Beställningar o. reparationer emottages.

Sydda och broderade	Erkändt förstklassigt arbete.
STANDAR och FANOR.	
af siden, ylle eller bomullsduk.	Skizzer och priskurant gratis och franco.

Gust. Liljegrens Flaggfabrik, Norrköping. Rikstelefon 437.

Örebro 1903. Tryckeriföreningen Nerikes tryckeri.

PROLETÄREN

AGITATIONSBLAD FÖR VESTMANLAND

UTGIFVET AF TRYCKERIFÖRENINGEN NERIKE, ÖREBRO

Till Västmanlands och Bergslagens arbetare. Upp till prenumeration!

Tryckeriföreningen Nerike har från åtskilliga orter i Västmanland och Bergslagen fått framställning om att en särskild tidning för dessa orter är önskvärd. Vi betvifla icke ett ögonblick, att en tidning är både önskvärd och behöflig för dessa orter, och vi stå redo att när möjligheter därtill gifvas fullfölja denna framställning. Det beror endast på offervilligheten hos arbetareklassen. Visar det sig att det verkliga behovet af en arbetaretidning för orten fullföljes af prenumeration å arbetareorganet

ÖREBRO-KURIREN,

är den fordran vi framställa till eder, kamrater, uppfylld. Därigenom få vi en basis att bygga detta företag på, i medvetande om det stora ekonomiska och moraliska ansvar vi ikläda oss, men det är en rättvis fordran, som det arbetande folket uppställt, och därför kan det vara värdt ett af mödor och besvär behäftadt arbete. Vi har invigt vårt lif för arbetareklassens befrielsekamp och efter måttet af våra krafter skola vi söka fullfölja våra löften. För att icke helt afslå gjorda framställningar ha vi delvis mött på halva vägen och för Västmanlands och Bergslagens räkning anordnat en expeditionen i

Arboga

och där anställt en lokalredaktion, som vid tillfällen, då något behöf förefinnes, kommer att vara ortens arbetare behjälplig med de frågor, som äro af det slag att de böra behandlas offentligt. Vi skola icke ett ögonblick kompromissa med fåtalsväldets orättfärdiga handlingar. Så fort vi hunnit undersöka dem skola vi med satirens vapen gissla de orättvisor, som det nuvarande samhällssystemet förorsakar, och vid hvarje tillfälle skola vi ärligt söka att föra sanningens språk. Vi skola tala allvarsamma ord med det nuvarande samhällets försvarare, vi skola icke uraktlåta att sakligt behandla frågor af hvarje slag. Med bitter ironi skola vi besvara alla löjliga angrepp, som riktas mot oss från alla håll och kanter, med den glada humorn skola vi uppehålla humöret hos oss själfva och vara en nagel i

ögat på alla dem som vilja komma vår sak på skam. Därför bör hvarje arbetare, man eller kvinna, kraftigt agitera för en massprenumeration under kvartalet

Oktober--December.

Det är arbetareklassen, som hitintills till en stor del underhållit den borgerliga pressen, och till tack därför ha arbetarne fått bära namnen på bel och pack af samma press. Betänk hvilken bitter ironi ligger däri! Ett ögonblicks tvekan är icke nödvändig, då det gäller att bestämma hvilken tidning man bör läsa. Och när hvarje arbetare gör sin plikt mot sig själf, understödjer sin egen press och gör sina uppköp hos arbetarepressens annonsörer, kan denna press på allvar befrämja arbetarens intressen samtidigt som den blir ett nyhetsorgan af första rang.

Nationens stora lifsfråga:

Medborgarrätt åt folket, står ännu oafgjord. I årtal har folket förgäves ropat efter denna rätt. Genom petitioner och böner, genom demonstrationer och stora ekonomiska uppoffringar har folket fordrat sin rätt, men svaret har blifvit höga tullar på alla lifsförnödenheter, Akarpslagar och dryga militärbördor. Den liberala pressen, som åtagit sig folkets sak, har låtit kompromissa med sig till den grad, att rösträttsfrågan blifvit förhållad år efter år, men skyldigheterna blifvit större undan för undan. Det är icke en lek med ord och dylikt, vi arbetare äro betjänade af; vi vilja se handlingens män i stället för teoriens. Vi vilja ha bröd i stället för stenar och förvissade, som vi äro, att vår sak är rättvis, skall segern icke uteblifva.

Men för att vår fordran ännu kraftigare skall genomtränga hvarje plats, anbefalla vi härmed till prenumeration för kvartalet oktober--december vår egen tidning:

ÖREBRO-KURIREN,

som kostar å posten 1,20 eller genom vår expeditör Th. Ekholm i Arboga 1,00.

Styrelsen och Redaktionen

för

ÖREBRO-KURIREN.

Arbetarepressens politiska och sociala uppgifter.

I början på 1800-talet begynte den kamp mot ständsrepresentationen, som slutade med 1866 års riksdagsordning. Det var borgarklassens strid mot adel och prästvalde, som då kröntes med seger. Det var sekelgamla börsdanor, som teoretiskt nedlades i mullen. En ny klass erhöi mera inflytande på de allmänna ärenden, som afgjordes i regering och riksdag. En stor del af framgången bör tillskrifvas den frisinade borgerliga pressens inflytande på allmänheten. Lars Johan Hiertas Aftonblad kommer att i historiens häfder få en stor betydelse. Alla indragningsförsök, som en och annan gång gjordes, förmådde icke oimintetgöra den frimodiga och ärliga anda, som behärskade den tidens Aftonblad. Icke förmådde fängelsets murar det ärliga frisinnet att tåga med hvad som var rätt och hvad som kräddes för landets bästa.

Men redan år 1866, då det nuvarande representationsskicket genomfördes, höjdes röster för att kroppsarbetareklassen borde få ett berättigadt inflytande på de allmänna ärendenas behandling. Men dessa röster voro för svaga för att blifva hörda, men under årens lopp ha allt fler och fler fordrat rättvisa för folket, och under de senaste åren har arbetareklassen upptagit denna politiska fråga på fullt allvar, så att den forna liberala rösträttsrörelsen därigenom betydligt trängts tillbaka. Vid denna arbetareklassens strid mot penningväldet har arbetarepressen en stor uppgift att fylla. Liksom den borgerligt frisinade pressen röjde väg för borgarståndet, så skall arbetarepressen röja väg för arbetareståndet. Genom sin egen press skola arbetarne kunna försvara sin rättmätiga fordran. Den skall undanröja alla fördomar, som för närvarande hägra likt svarta moln för en del bland folket. Den skall klargöra hvar för arbetareklassen fordrar denna rätt. Arbetarne skola genom sin press med skarpa påvisa de förändrade lefnadsförhållanden, som den allt mer framträdande storindustrin förorsakar. Arbetarne skola genom att tillkämpa sig medborgarrätt kunna få ett ord med i alla frågor afgörande. Den tekniska förändring, som storindustrin medfört för industriens arbetare, göra en mängd nya lagar nödvändiga. Dessa nya lagar ha som allting nytt en hård mark att bryta innan de bli erkända i det allmänna rättsmedvetandet.

Åtskilliga nya lagar ha redan af regering och riksdag behandlats och en stor del af allmänheten har gifvit dem ett berättigadt erkännande. Vi nämna några af de lagar, som det nya arbetssättet kräva såsom lag om skydd för olycksfall i arbetet olycksfalls- och ålderdomsförsäkring, förbud mot kvinno- och barnarbetet så att icke släktets fysiska styrka alltför mycket lider men af de nya arbetsförhållanden, som vistelsen i stora fabrikslokaler medför. Att verkstadsägare bör genom lag åläggas tillse att de hygieniska kraven med afseende å god ventilation och renlighet tillgodoses samt slutligen att den offentliga inspektionen må göras så effektiv som möjligt. Här kräves att arbetarepressen med allvar behandlar dessa frågor, framlägger klara bevis och obarmhärtigt sönderrifver alla

motståndarnes argument, och hvar för är det nödvändigt att arbetarepressen skall så allvarligt ta till orda här. Låt oss kasta en hastig blick på den gångna tiden och jämföra hur den borgerliga pressen ställer sig till dessa spörsmål samt slutligen söka att lära af erfarenheten för att man därigenom skall kunna se hvad kommande dagar bära i sitt sköte.

Genom den utvecklade maskintekniken har det egentliga handarbetet betydligt reducerats och därigenom orsakat öfverproduktion, med åtföljande massafskedanden. Den liberala frihandelsteorien, har sålunda skapat en vild, osund konkurrens emellan de olika fabrikanterna. Denna konkurrens, som har till syfte att kunna reducera driftomkostnaderna till det minsta möjliga, träffar hårdast arbetaren, samtidigt som det drifver fabrikanterna att ytterst sparsamt följa de lagar, som redan finnas till arbetareklassens skydd. Den liberala och den konservativa pressen har intagit samma ståndpunkt i denna fråga: billigare produktion öfver hela linien, så att vi kunna afyttra våra varor billigare än öfriga länder. Samma teori gör sig gällande öfverallt, tydande på att konkurrensen blir våldsamare för hvarje dag. Den konservativa taktiken är dessutom byggd på höga industritullar, och med detta system skulle importen förhindras, men det har visat sig att det endast varit ett medel till att få den fattigare klassen att betala största utgiften för de olika ländernas statsutgifter. Lejonparten går till militära ändamål. För att få denna absurda samhällsordning förändrad på en sundare basis, är det nödvändigt att arbetarepressen klargör hela det nuvarande systemets dåliga följder. Den liberala pressen söker nog att i någon mån tala till arbetareklassens fördel, men det stannar endast vid teorien, som till och med är byggd på ohållbar grund. Det är endast nonsens att förklara fältet fritt för alla att skapa sig välförmåga då resurser därtill saknas för det stora flertalet.

Det är lika omöjligt vid denna täflan för flertalet att komma fram till det efterlängta målet som det är vid en kapplöpning att alla deltagarna kunna få första priset.

De flesta täflande sakna resurser för att få något alls, det är således bevisadt att samtidigt som den borgerliga pressen predikar billig arbetsdrift för konkurrensens skull så måste den i praktiken förringa kravet på tidsenliga lagar för arbetarne, och komma lagar till stånd i dessa antydiga riktningar och de brytes af fabrikanterna, så är det alldeles säkert att icke den borgerliga pressen offentliggör dessa lagbrott och ännu mera troligt är att den aldrig söker bidra till att få denna lag erkänd så som den bör erkännas. Arbetare, man eller kvinna, granska förhållandena, så framträder sanningen af dessa påståenden i öppen dag och när detta är sanning, så är det ock så hvarje arbetares plikt att göra hvad han kan för att få arbetarepressen spridd öfverallt, där arbetare finnas. Därigenom skapas ett moraliskt stöd för de berättigade fordringar, som arbetareklassen framställer. Arbetaren måste här lita på sig själf och genom stark sammanslutning skall hans rättvisa sak tillföra honom seger.

Dessa uppgifter är det, som den socialdemokratiska arbetarepressen, söker att förverkliga, men samtidigt kräves att

Arbetare

gynnen eder egen tidning!

arbete in en annan moral och andra tankesätt, än de som för närvarande behärskar flertalet. I stället för borgarpressens sensationella skandalhistorier bör arbetarepressen bjuda sin läsekrets på artiklar, som väcker tanken till verksamhet. När den borgerliga pressen anstränger hela sin förmåga att tillfredsställa mängdens skandalhunger genom att i uppseendeväckande rubriker omtala mord, mordbrand, stöld, förfalskningar och förskingningar, så bör arbetarepressen mera söka påvisa dess orsaker än dess följder, för att därmed skapa ett sundare lif. Arbetarepressen är den enda press, som är byggd på den grund som fordras för att på allvar kunna stäfa dessa orsaker, ty hur den privata äganderätten och den fria konkurrensen försvaras, så måste medgifvas att därigenom skapas orsakerna till många brott.

Den socialdemokratiska arbetarörelsen i alla länder har öfverallt samma höga mål: lycka och trefnad för mänskligheten, ingen hög och ingen låg, icke någon fattig, ej heller någon rik, icke någon slaf, ej heller någon herre. Både förtryckarne och de förtryckte skola göras till goda människor.

Samhället skall höra mänskligheten till och icke några enskilda, som på konstlad väg gjort det till sitt.

För att bana väg för dessa berättigade fordringar, för att klargöra hvad socialdemokratien vill och slutligen för att under det nuvarande samhällssystemet bereda arbetareklassen möjlighet att om än nödortfött lefva på jorden, har arbetarepressen kommit till. Det gäller endast för arbetaren att själf understödja sin egen press, så att den värdigt kan fylla sin uppgift.

Det bör vara hvarje arbetares, man eller kvinnas, skyldighet att själf öfvertyga sig om hur verkligheten är beskaffad och hvad arbetarepressen har att säga. Fåtalssvältens energiska försvarare sky inga medel för att hindra dessa idéers spridning. Deras skrämskott böra granskas, och det säkraste medlet därtill är att själf läsa hvad arbetarepressen vill. Det är vanskligt att döma i ohörd sak och för att icke döma utan bevis bör arbetarepressen läsas, och när kritiken är nödvändig bör den göras effektiv för att därigenom påskynda förbättring.

Ingen, som önskar verklig grund för hvad arbetarörelsen vill, bör sakna en arbetartidning, och för vår ort är det Örebro-Kuriren, som söker att förverkliga detta program. Se för öfrigt vår prenumerationsanmälan. *Th. Eh—m.*

Framtiden är vår!

Af Olof Kronow.

Nedanstående skrefs under den socialistiska ungdomsörelsens första dagar af den nyss bortgångne unge järnarbetaren. Det utgafs då som flygblad, men torde för våra flesta läsare ha nyhetens hela intresse.

Det var en tid, då man ansåg arbetet eller frambringandet af livets förnödenheter för något simpelt, som endast tillkom slafvar och var överdigt fria människor.

Vi beundra ju än i dag de forna grekernas höga kultur och deras fulländade konst. När vi läsa om denna tid, med dess konstnärer, som i marmorns former gäfvö lif åt sin skapande fantasi och storslagna uppfattning af världen; dess stora tänkare och filosofer med sin vördsbjudande lärdom och vishet, dess stora män, som plockade sönder universum för att åter skapa ett nytt, ännu vackrare och mera sagolikt än det förra; dessa vetenskapsmän och skriftställare, på hvilkas verk mänskligheten skulle stirra under århundraden uti idiotisk beundran utan att kunna alstra något nytt — när vi läsa om denna tid, som vi beundra, huru ofta ägna vi en tanke åt bärarne af hela denna väldiga kultur; dessa slafvar, som buro dagens tunga, utan hopp om att någonsin få njuta frukten af sitt arbete, som buro en vemodig

längtan till frihet inom sig själfva, men alljämt sågo sitt människovärde förtrampas? Huru ofta tänka vi på dessa olyckliga som underlaget för en blomstrande kultur?

Eller om vi se på medeltiden med dess mystiska mörker, dess romantiska äfventyr med riddare och borgfröknar, denna tid, då personlig tapperhet och krigarära var den största dygd och lofsjungs af sångare och barder.

Äfven denna bild har en baksida.

Under detta feodalvälde existerade äfven en klass af lifegna, hvilas lif förlöt lika hopplöst och fritt från poesi som någonsin arbetarklassens i våra dagar. Det var dessa, som frambrakte de rikedomar, hvilka satte en utvald adelsklass i stånd att föra ett förfinadt lif, fullt af njutningar och lyx. Och ändock var intet mera föraktadt än arbetet, ja, äfven hvarje sysselsättning, som var nödvändig för samhällslivet. Sålunda sköttes ju handeln af frigifna slafvar, äfven om de ädle riddarne ej ansågo sig för goda att ibland idka stråtröfveri mot handelskaravaner och möjligtvis äfven försona detta med deltagande i korstågen till den holliga grafven.

Ur denna fordom föraktade handelsklass har dock utvecklats ett slags aristokrati: furstar för stora handelshus, som behärskat konungariket och handeln på världshafven. Och i vår tid behärskar de världen.

De utgöra samhällets parasiter eller endast tärande individer, ty de fylla aldrig sin mission: att till billigaste pris omsätta varor, utan går i stället deras enda traktan ut på att utplundra såväl varornas frambringare som köpare.

Så har det utvecklats sig att allt är penningens slaf, och några adliga privilegier känner man ej mer till. Vår tid är den krassa egoismens, och den tid, då man lefde blott för sin ära och sin dam, hånar man uti Don Quixotes' ömkliga äfventyr.

Äfven på andra områden har utvecklingen gått framåt. Ifrån medeltiden med sitt handverk och sin småindustri ha vi nått en vidlyftning arbetsfördelning och storindustri med en utvecklad maskinteknik, som gör arbetaren öfverflödig och därmed äfven brödlös. Sålunda blifva maskiner, uppfinningar och förbättrade arbetsmetoder till skada och förbannelse för flertalet, emedan arbetets hjälpmedel äges af ett fåtal, hvilka ärt dessa privilegier af sina förfäder, som i sin tur ursprungligen ha stulit dem.

Hvad det mänskliga snillet frambragt under tidernas lopp, är likväl ett arf, hvartill vi äga lika berättigadt anspråk, och det är endast genom förvända samhällsförhållanden som några få kunna äga fördelar till hopens nackdel.

Och ändock skulle allt kunna vara helt annorlunda. Med arbetets nuvarande utveckling kunde mänskligheten lefva ett idylliskt lif, och den tillvaro vi afundas de forna grekerna kunde äfven nutidens människor föra utan några mänskliga slafvar, ty numera är naturen människans slaf. Men först måste roten till allt ondt och alla förbannelser på det ekonomiska området försvinna, nämligen privatäganderätten till jorden, kapital och maskiner.

Ekonomiens förbannelser tränga in på alla områden. För att upprätthålla den nuvarande regimen ger man nngdomen en förvänd uppfostran, ämnad att förkväfa all själfständighet, så att den ej kan tänka och komma till insikt om tingens verkliga ordning.

Det är till dig, unge man eller kvinna, som dessa ord äro riktade. Du har måhända egen erfaren af allt hvad jag velat sagt. Du har allt från din tidigaste ungdom mött tvång uti hvarje institution och funnit att allt är ägnadt till att stöpa dig i en viss form, lämplig för det nuvarande samhället, men hvilken dödat din egen personlighet. Du har funnit konventionella lagar, hvilka du måste lyda. Måhända har du känt trots där emot, men tvingats att böja dig, och

detta har så småningom gifvit dig en slafvisk prägel, så att du med slö resignation finner dig uti hvarje förtryck. Så res dig upp uti trotsig harm och rätta den nacke, på hvilken man trampats så länge!

Eller har du måhända blifvit pessimistisk och misströstande på hvarje förbättring, när du sett huru förvändt allting är uti samhället? Men ack, det är intet skäl för overksamhet, ty genom förenade krafter kan äfven det dåliga förbättras. Träd i harnesk för din idé med hela din ungdomliga kraft mot gamla fördomar, och aldrig har någon gått i strid för ädlare sak än mänskliga rättigheter! Du skall till tack måhända röna hat och hämd af det gamla samhället och dess försvarare. Det skall aldrig öppna portarna till ära och rikedom som för hycklare och lycksökare, men du skall bära din lugglitna dräkt och människornas hån med trotsig stolthet uti medvetande af att ej hafva svikit dina tankesätt eller sålt din öfvertygelse.

För öfrigt skall aningen om en bättre värld och idéernas slutliga seger vara ett hopp under din tunga vandring och mana dig till arbete för den framtid du anar. Det skall vara dig till tröst äfven när du själf lider och tränar efter frihet och rättvisa. Detta medvetande skall ändå gifva ditt lif något värde, äfven om du af en samtid endast rörer hat och förakt som lön.

Du har kanske allt detta klart för dig: att du förtryckes och att det nuvarande samhället är byggt på orättvisor. Men ändå ställer du dig som passiv åskådare och hånar hopen, som du anser så rå och obildad, så feg och krypande för gisslet. Men du bryr dig ej om att se längre än till ytan, annars skulle du hafva funnit mera adelhet och större solidaritetskänsla än man träffar högre upp på samhällsstegen. Och när du ser denna krypande och nedtyngda varelse, så anar du måhända ej hvilka strider han kämpat eller hvilka öden han genomgått, innan glöden för alltid sloknat i hans öga. Mätte detta i stället väcka ditt hat emot ett samhälle, som förtär sina egna barn, och ditt bittra hat skall tära mera i samhällets fogningar än alla deklamationer om kristlig fördragsamhet. Detta hat skall vara mäktigt att föra dig framåt, äfven när angustiasm och hänförelse försvunnit uti livets prosa; det skall föra dig till förnyad kamp mot föräldrade institutioner, och en gång — kanske förr än vi ana — skola de gamla orättvisorna falla för vårt gemensamma angrepp.

Då skall vår idé ej längre vara en utopi, åt hvilken man skrattar eller med lidsamt rycker på axlarna; då skall den vara förverkligad och mänskligheten skall lefva ädelt och sant uti ett samhälle byggt på frihet, jämlikhet och broderskap.

N. O. V.

Intinalerna N. O. V. betyda nykterhetsorden Verdandi, och en liten historisk skildring af denna ordens uppkomst intresserar kanhända denna tidnings läsare. Af de mera kända nykterhetsorden är godtemplarorden den äldsta och en skildring af dess historia tillåter icke utrymmet oss att göra, vi vilja endast i förbigående nämna de stora principstrider, som utkämpats samt det som för närvarande är föremål för allvarlig behandling inom denna orden.

Det var rasfrågan, som första gången förorsakade en utbrytning från godtemplarorden. I ordens början tillätos icke negrer inträde. Det hade till följd att då nuvarande högsta schefen för I. O. G. T., Josef Malins, införde godtemplarorden i England, så bortogs bestämmelsen angående hudfärg. Den nya orden fick stor tillslutning både i Europa och Amerika och under en följd af år arbetade dessa ordnar bredvid hvarandra. Slutligen kom en sammanjämkning till stånd och båda ordnarna slogos tillsammans och rasfrågan försvann från programmet.

En annan fråga af stor betydelse har de senaste åren varit föremål för segslitna debatter i såväl ordens underordnade som distrikt- och storloger samt slutligen i internationella storlogen, nämligen den så kallade guds-begrepps-frågan.

Genom att godtemplarorden fastslagit en bestämd trosform har det åstadkommit icke så få uteslutningar ur godtemplarorden, samtidigt som det ännu mer hindrat andra religionsåskådningar rätt till inträde. Sålunda vägrades för åtskilliga år sedan hinduerna att tillhöra godtemplarorden därför att de icke ville använda den kristna bibeln utan önskade få använda sin gudomliga urkund, veda. Den omedgörliga ortodoxien inom godtemplarorden förklarade denna deras fordran icke tillåten och följden blef att de lämnade orden. Äfven i vårt land har en och annan uteslutning ägt rum. Så till exempel uteslöt Sveriges storloge år 1896 en person ur godtemplarorden endast därför att han icke kunde erkänna den personliga gudomen, en hypotes som till och med teologerna i våra dagar börja finna tämligen ohållbar. Dessa kränkningar af den enskildes tro föranledde Stockholms distriktloge år 1895 att i storlogen föreslå en grundlagsändring i konfessionslös riktning. Denna motion blef af storlogen med stor majoritet afslagen samtidigt som storlogen godkände verkställande rådets bannlysningsbulla mot logen nr 378 S:t Göran i Stockholm för det denna loge intagit en icke troende sockerbagare. Logen S:t Göran omorganiserade sig till en första loge af N. O. V.; det var vintern 1896.

Denna nya orden omfattades till en början med stort intresse samtidigt som en energisk förföljelse sattes i scen från godtemplarorden. Redan 1897 på vintern tillät sig godtemplarordens verkställande råd att förklara att ingen verdandist fick tillhöra godtemplarorden oaktadt det icke fanns det ringaste stöd för en dylik handling i godtemplarordens lagar, men åtskilliga godtemplarloger, som endast lefde på auktoritetstro, dömdo till uteslutning, där någon icke godviljigt ville lyda denna olagliga fordran. Det var ju gifvet att storlogen måste upphäfva en dylik absurd rådsbestämmelse, men icke blef det den ringaste fråga om att de personer, som här brutit godtemplarordens lagar, befordrades till någon näpst.

Från dessa strider härleder sig N. O. V., och dess program är fritt från alla dylika tvångsbestämmelser. Den individuella friheten är genomförd i allt hvad som rör det allmänna lifvet, detta gäller både den enskilde och logerna.

Det står hvarje loge fritt att arbeta efter den metod, som de lokala förhållandena kräva. Vilja de behandla olika spörsmål, så är det tillåtet och vilja de icke, så få de låta bli. För arbetaren är ju denna orden fördelaktig, ty både det ena och andra spörsmålet kan behandlas. För dem, som ha tid och råd att vara med i alla möjliga specialföreningar, går det an att vara tämligen bunden till sin personliga frihet, men icke för arbetaren, som har så liten tid och råd att vara mångsidig. Nykterhetsörelsen är beaktansvärd och kan den samtidigt vara en verklig driffjäder till undersökning i öfriga spörsmål, bör hvarje arbetare understödja den. Nykterhetsorden Verdandi söker så långt som möjligt fylla denna uppgift. Därför, slut eder till densamma alla, som på allvar vilja framåtskridandet. *Verdandist.*

Köp godt Kaffe!

Santos à 75 öre pr kg.

Do 1:a Plantage à 85 à 95 öre pr kg. *Portorico-art*, kraftigt och mycket godt, 98 öre pr kg.

Akta Java, blå och brun, *Tagal-Java*, *Arabisk Mocka*, *Leberia* m. fl. sorter mycket billigt hos

Örebro Kaffe-Patent-Ångrosteri.

Gamla gatan 10 (Hotell Germania). Prof af samtliga sorter mot 20 öre i porto.